

Recensies

Libellen in Drenthe. René Manger, Gerard Abbingh, Hans Schinkel, Jan Joost Mekkes & Roelof Jan Koops 2014.

Stichting Libellenwerkgroep Drenthe. 199 pagina's, A4, hardcover. ISBN 978-90-813029-0-6. Prijs € 26,00.

Dit boek is het resultaat van tien jaar onderzoek door vrijwilligers naar de libellenfauna in de provincie Drenthe. De voorlopige verspreidingsatlas (Manger & Abbingh 2005. Libellen in Drenthe, Verspreidingsatlas 1995-2004. Libellen Werkgroep Drenthe, Assen) was de basis waarmee de vrijwilligers aan de slag gingen om alle witte vlekken uit die voorlopige atlas te onderzoeken op de aanwezigheid van libellen. De uitkomst hiervan is een fraai ogend boek met veel gegevens van de provincie Drenthe en schitterend beeldmateriaal. Dit boek is niet alleen bedoeld als kennisbron voor lokale overheden en beheerders, maar richt zich ook op liefhebbers als bron van informatie over libellen. En in die kennis voorziet het boek ruimschoots. De inleidende hoofdstukken gaan over de ecologie van libellen en over het libellenonderzoek in Drenthe. In een volgend uitgebreid hoofdstuk worden de verschillende biotopen en landschappen in de provincie beschreven en de kenmerkende libellensoorten die daarin voorkomen. Specifieke aandacht wordt hierbij besteed aan de verschillende kansen die natuurgebieden en agrarische gebieden bieden voor de aanwezigheid van libellen. Tussen de regels door, en een enkele keer hardop, worden diverse hints gegeven aan de terreinbeheerders hoe deze gebieden het best kunnen beheerd worden voor libellen.

Het grootste deel van het boek wordt ingenomen door het hoofdstuk over de soorten die in Drenthe voorkomen (alles samen 54, waarvan 21 zeldzame soorten, zo staat er met trots). In een aanvullend hoofdstuk bespreken de auteurs de vijf soorten die momenteel (nog) niet voorkomen in Drenthe, maar net over de provinciegrens in Friesland of Overijssel zijn te vinden. Per soort wordt ingegaan op biotoop, leefwijze, huidige verspreiding en toekomstverwachting. Tevens bespreken de

auteurs mogelijke bedreigingen per soort en maatregelen die kunnen worden genomen om de soort en haar leefgebied te beschermen. Per soort wordt een verspreidingskaart getoond, met op de achtergrond de diverse natuurgebieden, aangevuld met een tabel van de status in Nederland en in Drenthe, de zeldzaamheidscategorie, de trend van de soort en de Rode Lijststatus in Nederland. Ook wordt de vliegtijd grafisch weergegeven, met vermelding van de vroegste en de laatste waarneming. De kaarten en tabellen worden niet getoond bij de soorten die niet in Drenthe voorkomen. Elke soort wordt geïllustreerd met verschillende prachtige foto's, vaak met haarscherpe vluchtfoto's en een foto van de habitat. Vooral de vluchtfoto's van de

Noordse glazenmaker zijn heel indrukwekkend. Niet voor niets sieren zij ook de cover.

Bij de soortfoto's is gemikt op herkenning en waar nodig wordt daarom ook aandacht besteed aan kleurvormen en –variëaties. Bij de aeshniden is bovendien aandacht besteed aan manieren om individuen binnen de soort van elkaar te onderscheiden. De winterjuffers kregen vier extra pagina's die specifiek gaan over de overwintering van beide soorten. En bij de Geelvlakheidlibel is er een tabel met vleugeltekeningvariëatie. In een enkel geval zijn ook foto's van larve of larvenhuidje toegevoegd. Deze extra foto's staan niet altijd in rechtstreeks

verband tot de tekst, waardoor niet altijd duidelijk is waarom juist bij bepaalde soorten wel en bij andere niet.

Dit boek is niet alleen ruim geïllustreerd met schitterend fotomateriaal, waardoor het ook op de koffietafel niet misstaat, maar bevat vooral veel informatie waardoor het zeker als gegevensbron kan worden gebruikt. Het boek is tevens een mooie regionale aanvulling en actualisatie van de Nederlandse Libellen (Nederlandse Fauna deel 4).

Nick van Wouwen

Fotogids Larven van Libellen. Christophe Brochard & Ewoud van der Ploeg 2014.

KNNV Uitgeverij, Zeist. 239 pagina's. ISBN 9789050114868. Prijs € 47,95.

Rond de tijd dat de schitterende Fotogids Larvenhuidjes van Libellen in de boekwinkel verscheen (2012), kondigden Christophe Brochard en Ewoud van der Ploeg doodleuk aan dat er alweer een volgend boek in de maak was: een fotogids met foto's van levende larven van alle soorten van Noordwest-Europa. Eind november 2014 was het zover en plofte de nieuwe fotogids op de deurmat. Wat meteen opvalt aan het larvenboek is dat het duidelijk een boek is dat naast het huidjesboek thuishoort. Het is wat dunner dan het huidjesboek maar heeft verder dezelfde afmetingen en vrijwel dezelfde heldere vormgeving. Omdat de nieuwe 'Fotogids Larven van Libellen' dezelfde soorten bespreekt en bovendien duidelijk als aanvulling van het huidjesboek is bedoeld, ligt het voor de hand in deze recensie een vergelijking te trekken tussen beide werken.

In totaal heeft de fotogids van libellenlarven twaalf hoofdstukken die ruwweg overeenkomen met de opbouw van het huidjesboek: van een hoofdstuk over de totstandkoming van het boek gaat het via een aantal inleidende hoofdstukken over libellen en hun levenscyclus naar de anatomie van libellenlarven en hun levenswijze. Waar het huidjesboek vervolgens beschrijft hoe men huidjes kan vinden, verzamelen en prepareren,

vertelt het larvenboek ons hoe we larven kunnen vinden, opkweken en fotograferen.

Vooraf het hoofdstuk over anatomie van libellenlarven is rijkelijk voorzien van grote, heldere foto's, waarin ieder onderdeel dat van belang is netjes wordt aangeduid. Dat gebeurt met wetenschappelijke termen die misschien niet altijd makkelijk te onthouden zijn, maar die later wel weer in de soortteksten terugkomen. Gelukkig wordt in de tekst van het anatomiehoofdstuk uitgebreid uitgelegd wat die onderdelen en termen nou eigenlijk zijn, dus met een beetje heen en weer bladeren is hier prima uit te komen. Interessant is het hoofdstuk met de veelzeggende naam 'Eten en gegeten worden'. Dat libellenlarven vraatzuchtige jagers zijn zullen de meeste libellenliefhebbers wel weten, maar dat larven soms in de buik van een IJsvogel eindigen of strategisch gedrag en lichamelijke aanpassingen ontwikkelen om aan predatoren te ontkomen is boeiend om te zien en te lezen. Verder gaat dit hoofdstuk in op de verschillen in bouw van het vangmasker en de voor- en nadelen die aan een bepaalde bouw kleven. Tenslotte is er nog een kort hoofdstukje over libellenlarven als substraat voor ander leven. Het ligt niet direct voor de hand om op een libellenlarve te gaan wonen maar er zijn organismen die dat blijkbaar